

Preventief programma voor kinderen met leesproblemen BOUW!

Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat het computergestuurde programma Bouw! van Lexima een effectief middel is waarmee leesproblemen bij kinderen voorkomen kunnen worden. Het programma wordt ingezet bij kinderen in de groepen 2 t/m 4. Inmiddels werken bijna dertig scholen van Kindante met Bouw!, waaronder KC De Eik in Nieuwstadt. Marianne Beugels, coördinator Bouw! voor de Kindantescholen, Sandra Sampers, leerkracht op KC de Eik en Pauline Falk, ouder op KC de Eik leggen uit hoe het programma werkt.

Marianne Beugels werkte jarenlang als Intern Begeleider op scholen van Kindante, de laatste jaren op KC de Eik in Nieuwstadt. Marianne geniet inmiddels van haar pensioen, maar is nog steeds met veel plezier betrokken bij het onderwijs als coördinator Bouw!

Marianne: “De zorg voor leerlingen is altijd mijn passie geweest en al helemaal als het om lezen, dyslexie en leesonderwijs gaat. Vanuit mijn rol in de projectgroep Preventieve Dyslexiezorg (voorheen Dyslexie in Transitie) ben ik me gaan verdiepen in Bouw! en heb het ingezet op KC De Eik. Het is echt zo'n fantastisch programma met wetenschappelijk bewezen effect. De kracht ervan is dat het preventief ingezet wordt. Al op jonge leeftijd gaan kinderen, waarvan we constateren dat ze moeite hebben met herkenning van letters of een zwak fonemisch bewustzijn aan de slag met dit programma.”

Ervaringsdeskundigen

De kinderen werken vier keer 15 minuten per week met Bouw!; twee keer op school en twee keer thuis. Op school worden ze begeleid door een tutor, een leerling uit groep 7 of groep 8. Marianne: “Een tutor, oudere leerling én de ouder, wordt hiervoor opgeleid. Hij of zij moet natuurlijk weten hoe het programma werkt en heel belangrijk: hoe ze de andere leerling kunnen begeleiden en benaderen. Vaak zijn de tutors kinderen die zelf ook leesproblemen hebben (gehad). Het zijn in feite ervaringsdeskundigen. Zij snappen hoe onzeker ‘hun’ leerling zich voelt. Ze moeten ook over bepaalde kwaliteiten beschikken: geduldig zijn, goed kunnen luisteren en leren om complimenten te geven. Je ziet dat het dan heel goed werkt. Daarnaast is deze vorm heel goed om te leren samenwerken en om sociale vaardigheden te oefenen. De tutor haalt de lezer zelf uit de klas en logt zelf in. Tutors hebben dus de regie, krijgen een verantwoordelijkheidsgevoel en zelfvertrouwen.”

Succeservaring

Dat heeft Pauline Falk ook ervaren. Ze is moeder van Lars, die in groep 6 van KC de Eik zit. Pauline: “Lars heeft dyslexie. Hij was een van de eerste kinderen op de Eik die met Bouw! aan de slag ging. Lezen is voor Lars nog steeds niet vanzelfsprekend, maar door Bouw! heeft hij veel geleerd en heeft hij de regels van het lezen geleerd. Het verschil tussen MOLEN en MOLLEN bijvoorbeeld. Werken met Bouw! was leuk. Het maakt gebruik van spelletjes en het is overzichtelijk. Er zijn heel veel herhalingen en het leerproces gaat stapje voor stapje. Het was een succeservaring voor Lars om telkens weer een toets te halen en om het programma uiteindelijk af te ronden. Omdat de school dit jaar een tutor te weinig had, is Lars gevraagd om tutor te worden, ook al zit hij pas in groep 6. Hij heeft samengewerkt met Jay. Dat ging super, die twee hadden een klik. Jay ging vooruit met lezen en Lars kreeg veel zelfvertrouwen van het werken als tutor.”

Dankbaar werk

Pauline is als ouder actief betrokken bij het uitvoeren van Bouw! op KC de Eik. Iedere dinsdag en donderdag komt ze, voordat ze naar haar werk als accountmanager bij Sabic gaat, naar school. Dan helpt ze de kinderen die met Bouw! werken. Ze neemt de toetsen af en houdt toezicht. Pauline: "Ik ben destijds door Hannie (van den Hoorn, directeur KC de Eik) gevraagd om mee te helpen. Ik vind het geweldig om te doen. Het is leuk om zo dicht bij het proces te staan. Als de kinderen toetsen halen en blij zijn, maakt dat mij ook blij en enthousiast. Het geeft een goed gevoel om iets te kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen. Het is vooral ook dankbaar werk."

Een op een-aandacht

Ook Sandra Sampers, leerkracht op KC de Eik, is enthousiast over de mogelijkheden van Bouw!. Zij is de Bouwcoördinator voor de school. "Ik volg de leesontwikkeling van de leerlingen die met het programma werken. De kracht van het programma is de een-op-een-aandacht en dat het zich specifiek richt op die punten waar de leerling moeite mee heeft. Ik koppel de resultaten terug naar de leerkracht. Zo worden zij ook betrokken bij het leesproces. De leerkracht kent het betreffende kind als professional goed. Met ouders maken we goede afspraken en geven de kinderen zelf ook verantwoordelijkheid om het thuis te bespreken en samen met de ouders aan de slag te gaan", vertelt Sandra. "De hulp en inzet van Pauline is onbetaalbaar. De leerkrachten kunnen door haar gewoon met hun klas bezig zijn. Pauline is inmiddels gewoon een begrip op school voor de kinderen."

Een beetje creatief

Heel belangrijk is het betrekken en serieus nemen van ouders bij het programma. "Ouders hebben zo'n grote rol in het wel of niet slagen van het programma. Maar het blijkt toch soms moeilijk om twee keer in de week een kwartiertje tijd vrij te maken. We maken daarom duidelijke afspraken voordat we beginnen. Dat kan best belerend overkomen, maar we willen er samen voor gaan dat het kind vooruitgang boekt", legt Marianne uit. "Je moet een beetje creatief zijn", vertelt Pauline. "En ook doorzettingsvermogen hebben. Ik heb zelfs een keer op weg naar Frankrijk een les met Lars in de auto gedaan. Ging prima, maar je moet het wel doen!"

Sparren

Met regelmaat worden door de Bouw!Projectgroep bijeenkomsten georganiseerd voor de coördinatoren van de scholen van Kindante. Marianne praat hen dan bij over vernieuwingen binnen Bouw!. Daarnaast zijn de bijeenkomsten bedoeld om elkaar te spreken, van elkaar te leren en ervaringen uit te wisselen. Sandra: "Zo heb ik van Marjolein Buitenhuis (IB'er op BS St. Martinus in Beek) een stappenplan overgenomen hoe leerkrachten in kunnen loggen in het programma. Ik vind het heel fijn om te kunnen sparren met collega's."

Lars is tien jaar en zit in groep 6 op KC De Eik in Nieuwstadt. Hij heeft zelf het programma van Bouw! met succes afgerond. Nu is hij tutor. Lars: "Ik vond lezen niet zo leuk. Ik heb namelijk dyslexie. Dan duurt het langer om woorden en zinnen te lezen. Ik heb met Bouw! gewerkt. Nu gaat het lezen al gemakkelijker en ik heb er vertrouwen door gekregen. Ik ben nu tutor. Ik was tutor van Jay. Hij

is nu klaar met Bouw!. Tutor zijn is heel speciaal om te doen. Ik vind het leuk om andere kinderen te helpen met lezen en om te zien dat ze vooruit gaan. Als Jay een deoltoets haalde, was ik zelf ook heel blij. Het herinnerde me aan mezelf. En omdat ik meekijk, leer ik er zelf ook nog steeds van. Jay is nu klaar, maar ik wil zeker weer tutor worden van een ander kind!” Ook Jay (zeven jaar, groep 4) is enthousiast over Bouw!: “Het was echt leuk en ik ging vooruit met lezen. Ik denk dat ik later ook tutor wil worden!”

Facts and figures

- Voor wie: leerlingen met een risico op leesproblemen. Zie voor exacte gegevens onderstaande tekst: vroege interventie en risicofactoren uit handleiding Bouw!
- Afkomstig uit de VS, doorontwikkeld door Lexima, na wetenschappelijk onderzoek Universiteit Amsterdam
- Bijna 30 Kindantescholen
- Iedere school heeft een Bouw!-coördinator, die het werken met Bouw! op zijn/haar eigen school begeleidt en aanspreekpunt is voor leerkrachten en ouders
- De leerlingen die met Bouw! werken starten veelal in groep 2 of 3 (preventieve inzet is heel belangrijk!)
- bijna alle kinderen die Bouw! volledig en op de goede wijze doorlopen worden gemiddelde lezers
- Het programma is web-based en de leerlingen werken op de computer, de tablet of laptop
- Het programma voldoet aan zorgniveau 3, mits de leerling vier keer per week een kwartier oefent
- Het programma kent 12 blokken; ieder blok wordt afgesloten met een toets. De toetsen worden door de leerkracht afgenomen.
- Meer informatie: <https://www.lexima.nl/dyslexiesoftware/bouw>

Figuur 1: Percentage zeer zwakke (E), zwakke (D) en goede lezers ($\geq C$) een jaar na de interventie in groep 5

